

„Edinost“
 z vsake enkrat na dan, razen nedelj in
 praznikov, ob 4. uri zvečer
 Varnostna značka:
 za celo leto 24 kron
 za pol leta 12 „
 za četrt leta 6 „
 za en mesec 2 kroni
 Varnostno e plačevati naprej. Na vsa
 pisma brez priloge in naročilna se uprava
 ne vrta.

tabakarnah v Trstu se prodajajo po-
 nasne številke po 6 stotink (3 svč.);
 v Trstu pa po 8 stotink (4 svč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglašaj
 se računajo po vrstah v petlin. Za več-
 kratno naročilo s primernim popustom.
 Poslana, osmrtnice in javne zahvale do-
 mači oglašaj itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
 Nežankovani dopisi se ne sprejemajo.
 Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglašje spre-
 jema upravnštvo. Naročnino in oglašje
 se plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v
 ulici Carintia št. 12. Upravnštvo, in
 prejemanje inseratov v ulici Molta,
 p. c. št. 3, 11. nadst.

Urednik in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Nevarnost razdora na Slovenskem.

XIV.

Liberalna stranka na Kranjskem, kakor smo povdarjali že parkrat, je storila največjo dejansko in taktično napako, da je opustila smér, katere se je držala do večkrat omenjenega glasovitega pastirskega lista, torej do podzime l. 1887. Neodpustno napako je storila, da se je poslednja leta popolnoma zakopala in s tem tudi precej pokopala v borbi s katoliško stranko. Da je v obče zanemarila program, kateri bi mogla le ona uspešno razpravljati in narod pripravljati zanj; to je neodpustna napaka v tej dobi, ko moramo tisočkrat in nikdar ne dovolj povdarjati, da je treba narod pripravljati na vse slučaje. Stranka je opuščala celo ozi domači politični program separatističnega značaja. Obe stranki ste se vendar slovesno zavezali, da se boste potezali izlasti tudi v državnem zboru za izvršenje nacionalne avtonomije. Tega niste izvrševali niti po svojih glavnih listih. Programi se vendar ne razglašajo in vsprejemajo na vse-slovenskem shodu le za paračo, torej, da bi se jih ne držali! Celó zavisna katoliška stranka nima v tem pogledu vezanih rok, in obe sti bili in sti dolžni, potezati se za izvršenje tega programa. Štajerski Slovenci so sedaj osamljeni v tem vprašanju, zahtevajoči vsaj za Štajersko pareljno samoupravo. Liberalni stranki — a grešili sti obe jednako, — ni možno odpustiti, da je zadnja leta zanemarjala politiko in drugo delovanje dežel zunaj Kranjske in da se je po največ potezala v teh deželah le za tisto politiko, katere je sorodna z njeno lastno. Zakrivila je celó to, da so jo začeli po nekod posnemati prav po opičje. Vsed tega sti Kranjska stranka in njena frakcija na Gorškem prišli v navskrižje celó s politiko tržaško-istrskih rodoljubov, kjer imajo poleg koroških Slovencev najtežje stanje in najhujše razmere. Tu samo konstatujemo stvari in dejstva.

Katoliški stranki in zlasti škofom je treba jemati za zlo, da ne umejo ali nočejo umeti tega, kar se vrši danes v Avstro-Ogerski in okolo nje, zlasti v Velikoničiji. Skupni pastirski list avstrijskih škofov je za Slovence prepozno došel in tem čisto nič ne pomaga; pomagalo bi jim le pozitivno delo, najprej od katoliške stranke in viših pastirjev samih, upravljajočih na Slovenskem. Ker pa so tudi ti nepogumni na zgoraj in si radi vežejo roke, ravno zato je bila liberalna stranka na Slovenskem dolžna poštovati stalne in sedanje posebne razmere. Na Dunaju bi bili nekoliko časa še celó radi videli, ako bi se bili zganihli tudi Slovenci in se potegnili za unijo z Rimom. Dunaj bi bil takoj pokazal, da ima tudi svoje orožje med vernimi slovenskimi podaniki. Ko je počilo geslo: »Proč od Rima!«, prišla je bila ura tudi za slovenske politike, da bi bili pripravljali in pripravili narod na cirilometodijsko cerkev, torej za unijo. Odslej ne bo več tako ugodne ure, ker začenjajo vse nekako mešati in vsenemška stranka deluje (iz posebnih različnih razlogov) bolj potuhnelo.

Stranka, ki hoče biti narodna, in ki opušča take momente, se zagreša nad vsem narodom. Če narod preživi to kritično dobo, ne bo mogel nikdar odpustiti liberalni stranki tega greha. Če stranka, ki je pokleznata, da vodi narod »naprej« po potrebah in političnih okolnostih, opušča take eminentno narodno delo: katere druga stranka naj izvršuje potem to dolžnost?!

Vse, kar bi služilo v širjenje zavesti o

kulturnem pomenu slovanskih stvari, je liberalna stranka zanemarjala. Koliko prostora ima vsaki dan v predalih svojega glavnega glasila, a s čim napoljuje te predale najbolj? Kje je vsake vrste »živa starina« slovanskih narodov, da bi narod z njeno pomočjo prišel zopet k večji zavesti svojega slovanskega značaja?! Ali so slovenski naborniki, katere vodi liberalna stranka, že tako seznanjeni s slovanskimi dejstvi, šegami, pravi, da more glavno glasilo stranke zanemarjati prevažno stran?!

Popolnoma krivično je, ako katoliška stranka slovenski liberalizem tudi v gospodarskem oziru meče v vrsto tujega, recimo, kapitalističnega liberalizma. Tega pri nas niti ni; in sicer ne oseb, ne bogatstva, združenega žnjimi. V tem pogledu dela katoliška stranka liberalni stranki ravno tako krivico, kakor pristaši socialne demokracije, ki čitajo o kapitalizmu v svojih teorijah in mislijo brez sodno, da je kapitalizem tudi na Slovenskem. Ta očitnja liberalni stranki so od katoliške stranke naravnost perfidna; res je le to, da je liberalna stranka zanemarjala organizovanje skupnega domačega gospodarjenja, in da je katoliška stranka skušala in skuša, kako bi jo prehitela. Vrh tega je bila liberalna stranka še toliko nemodra, da je začela podirati nekatere zasnove, katere je katoliška stranka oživila.

Med glavnimi napakami v razliki liberalne stranke je tudi to, da se je za kmeta brigala bolj z besedo, nego s trudnim delom. Katoliška stranka se imenuje izrecno kmetijska stranka in v tem dobiva najširši tal med skupnostjo narodovo. To je je toliko laže, ker v vsaki kmečki občini je blizo vedno glavna oseba duhovnik. Poleg njega je še učitelj. In naj se stvari sučejo, kakor hočejo, umetno ali pravilno po razmerah, stvar je vendar taka, da učitelj v občini mora tako ali tako izhajati z duhovnikom, in narodu moreta uspešno koristiti le tedaj, ako delujeta složno. Kmet ostaje podstava slovenskemu narodu, in ravno pri nas na Slovenskem ni glavna naloga v tem, da se daje prednost »buržoaziji«, katere Slovenci nimajo, temveč, da se kmetje, tržani in meščani spravljajo v kolikor možno soglasje! Meščanov in tržanov potrebujemo proti tujim podjetnikom, ne pa proti domačim združajim zasnovam. Tržani in meščani naj gledajo, da tuja podjetništva izpodrinejo s slovenskih zemelj, in da se ne bodo celó v glavnem mestu Kranjskem naseljali židovski obrtniki in trgovci! No, to točko omenjamo le radi važnosti in napačne taktike liberalne stranke. Drugače bi bila dobila več tal tudi med kmeti. Liberalna stranka je dolžna postati narodna stranka, ali pa jene bo! Kakor narodna stranka je dolžna politično, kulturno, socialno in gospodarski skrbeti za vse dele in sloje slovenskega naseljenja. Gospodarska nasprotja med takim narodom večati, pomenja skupno narodovo moč slabiti!

Pripoznati treba, da je liberalna stranka sicer nezavisna, a ima gledé na svoje okrepjenje več težave, nego katoliška. Že vsled svoje nezavisnosti ima pristašev, ki hočejo imeti tudi svojo voljo, a teh ni ravno mnogo; več slovenskih naobražencev je v neslovenskih in državnih službah. Vsi ti niso pogumni dovolj, da bi pristopali k liberalni stranki, ki bi utegnila postati zopet bolj slovanska. Zato mora liberalna stranka svoj liberalizem, če se ga noče odkrižati za vselej, vsaj odložiti za poznejše dobe, ko bo narod utrjen politično, kulturno in v boljsem gmotnem stanju.

Liberalizem, kolikor je kedaj opravičen, je za velikosamosvalne narode.

A še ti veliki, politično samostalni narodi mečejo svoje liberalstvo v stran in se oprijemljejo takozvane svetovne politike. S svojim »imperijalizmom« postajajo agresivni bolj in bolj; če ne doma, pa v drugih svetovih. Nacionalizem v smislu imperijalizma zavlada danes prek in prek; vse struje in stranke velikih narodov se podrejo dandanes nacionalnemu stremljenju, in vsaki veči narod v obsegu in okvirju velikih držav reprezentuje dandanes jedno samo stranko, to je: vse stranke so v nacionalizmu jedine.

Vsa svetovna ekonomična politika se vrši danes v zmislu tega občega nacionalizma. In naš mali slovenski narod naj bi si dovoljeval potrat liberalne in katoliške stranke, da bi ubijale druga drugo in s tem slabile narod (kakor smo rekli v prvih odstavkih), v političnem, narodno-političnem, kulturnem, socialno-gospodarskem in celó literaturnem pogledu?! Ubi (kje je) pamet? so včasih gimnazijalci popraševali sami sebe ob svojih igračah in burkah.

Kje stojimo danes s svojo nepredvidnostjo, zaslepljenostjo? Kdo nas navdihuje, da jo tiramo na kraj pogube?! Razdejali smo se popolnoma, če se morda katoliška stranka ponaša, da ni provzročila poloma tudi sama sebi, moti se. Obe stranki sti provzročili polom med narodom in osebnostjo tudi med množicami njegovimi. Ravno ta polom mora iztreziti obe stranki in mora vzbuditi rodoljube vseh slovenskih dežel, da pomorejo iz vleči popolnoma zavoženi narodni voz vsega naroda, trpečega radi tega v vseh deželah in najnevarniše ob svojih mejah! Pozitivnega jaz tukaj ne bom dalje nasvetoval; dovolj, da sem se dotaknil tega in onega predmeta in pa obe stranki označil, kakor zaslužiti, ter da sem pokazal na njihine slabosti in le na malo kolčnih strani.

Da je sam Meštrovič prišel med Slovence, ni on sam ne bi bil mogel doseči večih uspehov za svoj znani »program«, nego jih je napravil razdor obeh kranjskih strank tujim interesom na korist! Če je v obeh strankah le še količkaj treznosti in duševne sposobnosti, in če strast ni še do cela zaslepila razuma voditeljev in pristašev obeh strank, morati jo obe stranki kreniti na drugo pot; po svojem značaju morali bi se podrediti skupnim interesom slovenskega naroda! Ti življenski interesi naroda morajo postati suprema lex (najviši zakon), in stranka, ki se noče podrediti temu zakonu, je vredna, da jo narod po svoji moči spodi s političnega pozorišča. Čehi so (pravično ali krivično) vrgli celó Riegra, ko je bil podpisal nekoliko zares nevarne Taaffejeve punktačije; on se je umaknil, ni pa izgubil volje in poguma, in danes deluje v interesu naroda poleg tistih, ki so ga vrgli! Rieger je dal izgled samozatajevanja in je pokazal, da trma ali kaka druga lastnost se mora podrejeti interesom skupnega naroda. Čehi so poprej in pozneje vrgli še koga drugega in cele stranke; in to se bo ponavljalo!!

Ako ljubimo narod, ako zaresno želimo njegov obstanek in njegovo rešitev ob sedanjem evropskem nevarnem položaju, ne bomo postavljali svojih interesov, svoje časti nad to ljubezen; in podredimo se, kakor to zahteva skupni razum naobraženega dela vsega naroda! Ta skupni razum je sestavljen iz izlasti političnega razuma pojedincev! In jeden tak pojedinec je in sme biti tudi pisec tega razgovora in nič drugega.

Fran Podgornik.

V Trstu, 2. jan. 1902.

Napadi na tržaške Slovence in narodnaskupnost. O tržaških Slovencih piše »Domovina« v svojem novoletnem članku:

»Najveselejše gibanje je opazovati med tržaškimi Slovenci; tam v istini napreduje slovenska ideja, narodna zavest cvete in prodira v najširše sloje. V tem se imajo ondodni Slovenci zahvaliti v prvi vrsti dobri, požrtvovalnim voditeljem. Tržaško Slovanstvo za naš narod ni izgubljeno, temuč ravno od tam dobivamo najlepše vzglede, kaj premore narodna požrtvovalnost.

Praska »Politik« pa piše, govore o razdoru na Slovenskem:

»... Da, kmalu bi bili pozabili, v enem so slovenski strankarski organi na desni in levi, edini: v napadih proti tržaškim — Slovincem, katerim se je posrečilo do sedaj, da so odklanjali »dobrote« strankarskega prepira in da so ohranili narodno jedinstvo. Zato jih pa tudi temeljito prijemljejo toliko konservativna, kolikor liberalna glasila, kakor smo zadnjič pokazali en izgled. Vsaka obeh strank bi hotela priključiti Trst svojem posestnemu stanju; a ker tržaški Slovenci odklanjajo eno in drugo in hočejo ohraniti svojo zloaost v omogočenje uspešne obrambe, morajo prenašati zlozne napade sicer sovražnih si bratov. Strankarske razmere med Slovinci so prava žalost, ki izpodrezuje moč narodne skupnosti! Ali ga res ni nobenega moža med njimi, ki bi bil dovolj nepristran in patrijotičen v to, da izvede slovenski narod iz tega gorjaja?!

Politični pregled.

V TRSTU, dne 2. januarija 1902.

O položaju. Stalni dunajski dopisnik praške »Politike« podaja brzjavni potom situacijsko sliko, v kateri trdi, da je ob nastopu novega leta notranja politika v istotaki krizi, kakor pred 12 meseci, ob nastopu leta 1901., ko je nastopil Körberjev kabinet. Pogled v bodočnost je dovolj temen. Oficijozni in nemskelevisarski organi pa bodo v svojih novoletnih člankih — brzjavka je od torika — točno postavljali na sramotni oder namišljene krivece na propadanju notranje politike in parlamentarizma. In zopet bodo apelirali na parlament, naj omogoči, da se bo v Avstriji še nadalje vladalo konstitucionalno. Povsodi bodo iskali krivecev, samo ne tam, kjer — so! V trenutku namreč, ko je vlada Claryjeva kapitulirala pred nemškimi uporom in je parlamentarno manjšino proglasila za gospodarico parlamenta, izročivši jej večino, v trenutku, ko je ministerstvo Körberjevo sankcioniralo to parlamentarno stanje, ker manjšina ni zmožna v to, da bi sestavila vladno večino in radi tega ne dovoljuje, da bi se ustvarila druga večina: v tistem trenutku je bil že znan pravi krivec, ki je avstrijskemu parlamentizmu zadal smrtno rano, na kateri se pogublja sedaj polagoma.

To naj si zapomni gospod Körber, da se mu morajo izjaloviti vsi načrti za bodočnost, če bo on ali če bodo njegovi nasledniki nadaljevali z nespoštovanjem najprvotnejih načel parlamentarizma. Če pride do zistranja ustave in do nove ustave, potem bo prva naloga avstrijske ustave ta, da se uredi zopet tradicionalno razmerje med večino in manjšino in potem se le se bo vladalo zares konstitucionalno.

Govore o carinskem vprašanju med Avstrijo in Ogersko, katero treba obnoviti, meni poročevalec »Politike«: »Če se sedaj isti parlament, ki je bil objestno pahnjjen v

pogubo, neprestano vspodbuja na boj proti Ogerski in se zahteva od njega, naj pokriva vladi hrbet, je to pa vendar preveč zahtevano. Nekdanja večina doživi morda to zadoščenje, da se bodo morali upravniki, ki se jej izpodkopalni podstave, pokoriti za to.

Poljaki v Nemčiji. Po odstotkih skupnega prebivalstva je Poljakov: v Poznanjski 63%, v zapadni Pruski 42%, v gornji Slezki 70%. Odstotke Poljakov v Vestfalu smo omenili že zadnjič. Iz navedenih odstotkov je razvidno, da je ni nikjer večje pokrajine, v kateri bi bivali izključno Poljaki. V večih mestih so Nemei razmeroma jako narasli. Poznanj jih šteje 40%, Gaježno, to najstareje glavno mesto velike Poljske, okoli 35% itd. Še slabše je v zapadni Pruski, bolje pa v gorenji Slezki. Med Nemei so šteti povsodi tudi Židje, katerih je med Poljaki kakih 100.000. Vsi so popolnoma nemškega in Poljakom neprijateljskega mišljenja.

Tri okoliščini so, ki posebej otežujejo položaj Poljakov v Nemčiji; prvi dve sta: da so povsod po velikem odstotku pomešani z Nemei, ki so ekonomično visoko nad njimi; da Poljaki niso vzrasli zgodovinsko jedinstveno in pod enakimi pogoji ter da se med seboj ne poznajo vsikdar dobro. Samo Poznanjska je bila vsikdar pod poljskim gospodstvom. Zapadna Pruska, vzeta jim leta 1310 po izdajstvu Križarjev, vrnila se je Poljski še le leta 1466. Temu nasprotno pa je goraja Slezka že leta 1156 odpadla od Poljske ter je padla pod gospodstvo lastnih vojvod, pod češko in nemško vrhovno gospodstvo, in je vse do najnovjših dni ostala skoro brez vsacih bližnjih odnošajev do Poljakov v obče. Mazuri niso nikdar pripadali k poljski državi, to so Poljaki, katero so nemški križarji v 14. do 16. stoletju naselili v istočni Pruski iz prave Mazovije (okoli Varšave). Nihovo razmerje do skupne Poljske že zato ni moglo biti pristržno, ker so od 16. stoletja sem evangeliki, dočim so drugi Poljaki na Pruskem (izvzemši en del v gornji Slezki) sami katoliki.

Političnih predpogojev torej za jedinstveno postopanje v današnji borbi — ni! En del je že dolgo narodno zaveden in izsošan; drugemu, morda polovici, je komaj ostajalo časa, da se prvemu pridruži, kakor n. pr. goraja Slezka se svojim poljskim naseljencem od preko 1.300.000 duš, ki se je mej tem po velikem delu narodno probudilo in se bo v doglednih časih z drugimi Poljaki skupno bojevale. Najbolj zaostali so Mazuri, ker se — kar je vredno vse graje — nikdo ne briga zanje.

Nadaljnja okolnost, ki jakó obtežuje borbo, je ta, da so Poljaki v Nemčiji razkropljeni na dolgo in široko. Oni ne bivajo skupno, kompaktno, ampak razkropljeno ob današnji pruski meji, v daljavi več nego 500, da, celo 600 kilometrov, v rokavu, kateremu je širina 50 do 150 kilometrov. Poljaki se v tem pogledu ne morejo vsporejati se svojimi češkimi brati, ki so zaseli sredino svoje zemlje v gostih masah ter potisnili neprijatelja preko meje. Ne morejo se primerjati ziti se Slovenci na Kranjskem, kamor, razun Kočevja in nekoliko nemških odstotkov v Ljubljani, Nemei ne prodirajo, ter so Slovenci združeni v veliki masi.

Sodba Francoza o Nemcih in Slovanih. Profesor na vseučilišču v Parizu, P. Martine, je doposlal uredništvu »Nove Reforme« v Krakovu, z malim prispevkom za vrešenske žrtve, nastopno: »Gospod urednik! Dovolite mi, da Vam dopošljem svoj skromen prispevek za žrtve poznanjskih dogodkov, za otroke mučenikov in njihove matere, vržene v ječo. Prosim, oprostite mi, da pošiljam tako malo. Imam veliko rodbino in nisem premožen, združil pa bi rad svoj protest z onim vseh ljudi. Jaz poznam slovanske narode, ker sem med njimi živel dlje časa. Poznatijih, je toliko, kolikor ljubiti. Proti pačenjem, ki jih kopičijo nemški zgodovinarji, morem pričeti, v koliko Slovani nadkriljujejo Nemece na duhu in morali. Če sedanjost pripada Nemcem, to je: brutalni premoči, pa bodočnost pripada Slovonom, to je: pravičnosti in pravici! Vedite, da je izven vaših mej, v Franciji, še sre, ki bijejo zanje. Bratje Slovani naj bodo le dobrih nad! Čas pravičnosti se bliža.«

Epilog k aferi zavoda sv. Jeronima v Rimu. Kakor smo že omenjali na kratko, je bil tukajšnji »Piccolo« od nedelje objavil daljši članek o aferi sv. Jeronima, po katerem bi bilo sklepate, da je glasoviti Alacevich svoje »Dalmatince« nekako

izdal, to je, da je »afera« konečno vendar rešena po želji Hrvatov. Ker vemo, da so se tudi mnogi naših čitateljev zanimali za to afero — saj je obračala na se pozornosti najširših političnih krogov —, sodimo, da jim bo ustrezno, ako jim podamo v kratkih besedah, kar pripoveduje sedaj »Piccolo« o rešitvi te afere.

Uvodoma pravi člankar, da se je tu zopet ponovila stara pravljica o hribih, ki so porodili smešno miško, ter da so se »Dalmatince« pod vodstvom Alacevicha, ki so zapričeli vso akcijo s tolikim hrupom, slednjič sramotno podali, kar dokazuje izjava o kompromisu med njimi in avstro-ogerskim poslanštvom v Rimu, katero izjavo je priobčil Alacevich sam v nekem laškem listu. »Piccolo« pravi dalje, da je Alacevicheva družba zatajila svoja načela o avtonomiji zavoda, katera je povdarjala ves čas: in sicer zatajila, ko je v prvi točki kompromisa priznala avtoriteto sv. Stolice in avstro-ogerski protektorat. Nadaljnji del kompromisa da je navdahnjen bolj se skrbijo, da se v Rimu nastanjenim Dalmatincem zagotove miloščine in benefikacije, nego pa, da bi branili zavod proti aspiracijam slovanskih škofov, ki ga hočejo spremeniti v vzgojavlišče dukovnikov-hrvatskih agitatorjev proti onemu latinstvu, čegar simbol je dalmatinski svetnik.

Druga točka kompromisa določa namreč, da čim se konstituirajo kongregacija, stori ista v soglasju s kardinalom protektorjem potrebne korake v to, da se izvrši papežev breve od 1. avgusta t. l.

Kompromis ni izpremenil na breve-u nič bitstvenega. Samo točka 4. istega določa, da mora administrativni svet sestajati iz 7, mesto iz 5 členov, kakor je bilo prvotno določeno v breve-u, ali potrjenjenje členov tega sveta je odvisno od odobrenja kardinala-protektorja; kompromis določa dalje, da ima v tem svetu sedež in glas tudi zastopnik avstro-ogerskega poslanstva v Rimu. Kompromis določa dalje, da bo moral biti rektor zavoda po rojstvu Dalmatince in nekompromitiran v boju med Hrvati, Italijani in Srbi. Pravica imenovanja rektorja pa pripada papežu.

Kakor smo omenjali že zadnjič, ostaja še nadalje določilo, da se bodo smeli vsprejemati v zavod samo oni gojenci, ki so po rojstvu in jeziku Hrvatje in sicer iz vseh hrvatskih in slovenskih pokrajin. Pravico do pošiljanja gojencev v zavod imajo škofje v dotičnih škofijah. In slednjič ostaja, kakor že omenjeno, tudi določilo, da se bo v zavodu gojil staroslovenski cerkveni jezik in glagolica.

Vojna v južni Afriki. Iz zadnjih vesti je posneti, da je bil poraz angležkih čet pri Trefonteinu mnogo večji, nego so poročali angleški viri. Buri so pod poveljstvom nepremagljivega generala Deweta, katerega so Angleži že davno proglasili mrtvim, ugrabili Angležem tri topove, 2000 pušk in 67 vozov streljiva in poleg tega še 115 vozov živih. (Živeli Angleži, ki Bure tako dobro preskrbljujejo z orožjem, streljivom in živili! Op. stavčeva!) Na bojišču je ostalo 240 angležkih vojakov mrtvih; Buri pa so jih ujeli 390.

Iz Pretorije poročajo nadalje, da so Buri udri v Swaziland in napadli Inkaminokraal, rezidenco te dežele. Urojenec so se le slabo branili in jih je bilo mnogo ubitih.

Poleg tega javljajo poročila še o mnogih drugih napadih od strani Burov, ki so bili bolj ali manj srečni. Naravno je torej po vsem tem, da so v angležkih listih nekoliko prenehali pisati o onemoglosti burske vojske. Bi bilo pač čudno pisati o onemoglosti, kake vojske, ako se dan za dnem čita o neštevilnih njenih napadih! In to je ravno pomenljivo, da se Buri ne branijo, temveč da prav pridno napadajo.

Tržaške vesti.

Mestni svet tržaški. V sobotni seji mestnega sveta tržaškega so nadaljevali podrobno razpravo o proračunu.

Tajnik Manzutto je dajal pojasnila na zahteve in vprašanja nekaterih svetovalcev v minolih sejah; med drugimi je odgovarjal na priporočilo svet. Dollenz za glede na postavljanje svetiljk na kontoveljsko cesto. Rekel je, da je delegacija uvaževala Dollenčevo priporočilo ter proračunila stroške za napravo in vzdrževanje treh oziroma šestih svetiljk na dotični cesti. Stroški za postavbo šestere svetiljk bi bili: za napravo 2536 K., za vzdrževanje pa 281 K. Ko je župan sta-

vil to točko na glasovanje, jo je mestni svet vsprejel.

Svet. dr. Gregorin je konstatiral, da se že skoro štiri leta ne uporablja vseh onih 12.000 kron, ki se proračunajo za vodnjake v okolici in se je na ta način prihranila že svota 30.000 kron; predlagal je torej, naj se ta postavka zviša na 50.000. Na ta način bi mogli izvršiti več že dekretiranih del, kakor vodnjak na Kontovelju, napeljavo vode v sv. Križ, popravo napajališče itd.

Svet. dr. Rybář je priporočal, naj se napajališče v Lonjerju popravi, da bo zopet odgovarjalo svojemu namenu.

Inž. Lorenzutti je pojasnil dr. Rybářu, da se je tehnični urad že bavil s to stvarjo in da predloži v kratkem mestnemu svetu to zadaven predlog.

Župan dr. Sandrineli je z ozirom na predlog dr. Gregorina naznanil, da se je postavka 12.000 kron za vodnjake v okolici zvišala na 14.000 kron, da bo na ta način mogoče izkopati vodnjak na Brandežiji.

Svet. dr. Gregorin je na to odgovarjal, da vstraja vsejedno pri svojem predlogu, naj se postavka zviša na 50.000 K.

Na glasovanju so glasovali za predlog dr. Gregorina samo slovenski zastopniki.

Svet. dr. Gregorin je zahteval na to pojasnil glede vodnjaka na Proseku in kala na Kontovelju, na kar je rekel inž. Lorenzutti, da se je naprava vodnjaka na Proseku zavlekla radi zahtev posestnika dotičnega zemljišča. Skalom na Kontovelju pa se je tehnični urad že bavil in se bo stavil v mestnem svetu tozadevni predlog.

K točki »ceste« je predlagal svet. Vatrovac, naj se cesta, ki vodi iz Kolonje do Hrovatinov, popravi, da bo zopet odgovarjala svojemu namenu. Inž. Lorenzutti je pripomnil k temu, da bi se poprava te ceste morala staviti v izredni proračun, čemur je prigovarjal svet. Ravasini in trdil, da bi se moglo ugoditi Vatrovcem predlogu, ker se je v sklepnem računu za leto 1900 pokazalo, da je od proračunjenih stroškov za vzdrževanje cest preostalo 13.000 K.

Inž. Lorenzutti je mečil, da ni mogoče rezultata dveh minolih let vzeti za podlagu tudi za bodoče in da bi poprava ceste, kakor predlaga svetovalec Vatrovac, stala 10.000 K.

Svet. Dollenz je priporočal, naj bi se pot na Trstenik vsprejela v občinsko upravo. Svet. Rascovich je predlagal, naj se ta predlog izroči tehničnemu uradu, čemur se je tudi svet. Dollenz pridružil.

Svet. Dollenz je opisal žalosten položaj cestarjev in je predlagal naj bi se, ker sta samo dva in bi to ne stalo mnogo, zavarovala za starost. Svet. Rascovich se je temu predlogu upiral, češ, da cestarji niso stalno nameščeni in da delajo na račun.

Svet. dr. Gregorin je opozarjal na slabo stanje cest in klanec v Sv. Križu in poti od vasi do železniške postaje. Asesor Boccardi je omenil, da je delegacija že sklenila popraviti pot od vasi do železniške postaje Sv. Križ. (Pride še.)

Tajno odposlanstvo v Rim. »Naša Sloga« od 24. t. m. prinaša pod tem naslovom daljši članek, iz katerega posnemamo sledeče:

V deputacijo so bili izbrani sami taki možje (Pesante, Buttignoni, dr. Cleva, Benussi, o katerih smo že sporočili našim čitateljem), ki so na glasu kakor nasprotniki staroslovensčine in ki so se že odlikovali v boju proti temu našemu narodnemu pravu.

Prošt Pesante in ravnatelj tržaškega ženskega liceja, Benussi, pisali so že ponovno proti rabi glagolice v Istri. Dež. odbornik dr. Cleva je po nalogu deželnega odbora poitalijančil vsa hrvatska in slovenska imena mest in vasi v Istri, katera poitalijančena imena uporabljajo sedaj tudi službeno deželni odbor in laške občine. Kanonik Buttignoni je poznan že davno kakor ljut protivnik naše jezikovne svetinje v cerkvi in kakor tak je imel iti v Rim kakor zaupnik prošta Petronia.

Bilo je že vse pripravljeno, a naenkrat je prišel nalog, da kanonika ne smeta odpotovati. Poslanstvo je imelo potovati na stroške deželnega odbora istrskega.

Mi smo znali, nadaljuje »Naša Sloga«, da je bilo zadnji hip odločeno, da oba kanonika nimata odpotovati, ali nismo znali, da sta dobila ta nalog od višjega mesta, kakor trdi nekateri dunajski listi. Ne znamo niti še sedaj, katero je to više mesto? Je-li to kaka cerkvena, ali posvetna oblast?! No, o ne spreminja ničesar na stvari.

V Rim sta odpotovala Cleva in Benussi, kakor odposlanca posvetnih oblastev; saj onadva imata gotovo pismena in ustmena navodila tudi od cerkvenih poglavarjev v Trstu in Poreču. Onadva bosta torej sama skušala opraviti ono, kar so imeli nalogo opraviti vsi štirje.

Odposlanec posvetnih in cerkvenih oblastev Istre in Trsta skušali bodo izposlovati od sv. Stolice, da se zada poslednji udarec našemu narodnemu jeziku v cerkvi, da se odpravi v cerkvi vse, kar ni latinsko, bodi pri sv. maši, bodi o delitvi sv. zakramentov, bodi na obredih itd. Taka odprava je že izvedena pod škofom Flappom v porekopoljski škofiji. Tam se že v čisto hrvatskih župnijah in kapelanijah propoveduje italijanski, ostale sledi hrvatskega jezika so odpravili že prej. To hočejo doseči tudi v tržaško-koperski škofiji. Tu pojde seveda nekoliko težje, a slednjič vendar le pojde. Najprej treba odpraviti naš jezik od vseh cerkvenih obredov in nazadnje pride še italijanska propoved. Tudi to pojde težko, a slednjič vendar pojde.

Tako bomo s časoma imeli vse cerkve latinske in ves narod italijanski, vse na večjo slavo vere in velike matere Italije!

Za vse to treba najprej pridobiti sv. Stolice, katero bodo skušali prepričati s poročili gg. škofov in kapitularnih vikarjev — ako ne bi hotela verjeti odposlancem židovskega magistrata in lažilberalnega deželnega odbora. Ako bodo v Rimu verovali tem krivim poročevalcem, mora se naš narod pripraviti na najtežje skušnje, kakoršnih ni še preстал. Z božjo pomočjo prenese on tudi to, a nikoli ne odpusti svojim sovragom in grobokopom greha in zločina, ki ga mislijo izvesti nad njim.

V Rimu naj pazijo, kaj delajo, ker, ako bodo uvajali politiko tudi tja, kjer jej ni mesta — mogli bi se kedaj brtko kesati. Tu je dovolj netiva; treba ga je samo zapaliti in isto zaplola tako mogočno, da bodo mogli videti plamea tudi v Rimu.

Umrl je predsmočnoznim znani učitelj na okoličanskih šolah, g. Jurij Bonin. O delovanju njegovem nočemo reči ni besede, ker bi morali izreči trpko sodbo. Ali: de mortuis nil nis bene. Ob grobu odpuščamo in prosimo: Bog podeli pokojniku večni mir in pokoj!

»Preganjan učitelj.« Dejstvo, da je bil učitelj Marchi iz Lanišče v Istri pred okrožnim sodiščem v Rovinju spoznan nekrivim, izkorišča »Slov. Narod« v to, da označa kakor »klerikalce« in obrekovalec vse one, ki v rečenem učitelju vidijo Lahona. »Slov. Narod« — in če nas radi tega proglasi še stokrat boljega narodnjaka, nego smo mi — ponavljamo: da g. učitelj Marchi je tesen zaveznik in somišljenik najstrupenejših sovražnikov našega naroda v Istri, somišljenik ljudij, ki so po Liburniji razstirali blisko strupa, da bo trebalo dela in dela, predno bo popravljen, kar so zastrupili — somišljeniki Marchijevi. Lepo je in prav, če kdo brani svoja načela, liberalna ali klerikalna, ali žalostno je, če kdo pod pretvezo tega načela proslavlja zaveznike sovražnikov in izdajce lastnega naroda.

A ker ima že »Slov. Narod« toli globoko spoštovanje pred izreki sodišč: zakaj pa ni po neki pravdi te da, v kateri dekan Koblar, rečimo tako, ni podlegel — zakaj ni »Slov. Narod« rečenega dekana tudi po pravdi kazal v drugačni luči, nego pred pravdo?! Zakaj »Soča« ni spremenila svoje pisave proti Klavžarju tudi potem, ko je bilo kazensko postopanje zaustavljeno?!

Mi heležimo tu lojalno še enkrat, da je bil učitelj Marchi rešen radi čina, ki je bil tožbi v podod, ali svoje sodbe o njegovem politično-narodnem mišljenju ne spreminimo ni za las in nobenemu liberalnemu načelu na ljubo!

»To je nezaljšano?« Z ozirom na notico, priobčeno pod tem naslovom v 297. št. »Edinosti« minolega leta, nam piše neki gospod župnik, ki se (ali, po našem mnenju, neopravičeno) čuti zadetega po rečeni notici:

A. M. je na tukajšnjem župnem uradu dobil nekolekovan (brez pristojbine) izpisek iz krstne knjige za brata mu I. M. v Trstu. Čez nekoliko časa je prišel v ta urad isti A. M. in je prosil kolekovan krstnico za I. M. Jaz sem ga opozoril, da priloge, potrebne za pridobitje domovinstva, so brez koleka in brez pristojbine. Al. A. M. ni niti vedel, čemu bo brat rabil krst-

Razglas.

Navadni semenj v Hrastovljah. posebno za prasiče in živino bude dne 6. januarja 1902. t. j. praznik sv. treh kraljev tudi drugi dan. Ograja je tudi po prepisu postavljena.

Hrastovlje, 29. dec. 1901.

Jos. Kocijančič.

„Andemo de Franz“

krčma

v ulici Geppa št. 14.

Joči vina prve vrste:

Bela vipavska . . . liter po 36 kr.
Crna istrska „ 36 „
Istrski refošk „ 48 „

Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gor-
kimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah.
Družinam se počiva na dom od 10 litrov
naprej: **Ipavsko belo liter po 28 kr.,**
crno istersko liter po 28 kr.

Priporoča se tudi krčmarjem, katerim dajem
vino od 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni.

Josip Furlan, lastnik.

Prvo primorsko podjetje za
razpošiljanje in prevažanje pohištva

Rudolf Exner

Trst. — Via Squero novo 7. — Trst.

Telefon 847.

Specijalno bavljeno za inmagaciniranje
pohištva. Pakovanje vsake vrste se izvrši na
najboljši način in po zmernih cenah. Nakla-
danje in prevažanje pohištva po železnici in
morju v vse kraje tu- in inozemstva kakor
tudi iz hiše v hišo po celem mestu ali okolici
s patentovanimi velikimi vozovi najnovejše
konstrukcije.

Sprejemanje posameznih kovčkov, za-
bojev, košev itd. za inmagaciniranje.

Sprejemajo se pošiljatve vsake vrste in
kamor si bodi.

Gosilna „Al Transwaal“.

(prej »Antico Gobbo«) Via dello Scoglio 205.
(nasproti Drejevi pivovarni).

Podpisani priporoča I. vrste istrska, vi-
pavska in dalmatinska vina, refošk, kraški
teran, Opolo, prosek, nadalje Dreherjevo
pivo, Plzensko in Spaten v. botiljkah.

Domača kuhinja vedno pripravljena.
Kroglišče. Svojim rojakom se toplo pripo-
roča

Fran Benčič, krčmar.

Po nizki ceni.

Via Nuova, nasproti lekarne Zanetti.

Velikanski izbor

naočnikov in malih očal najnovejše
in najmodernejše oblike

z najbolj čistimi lečami in od pravega kristala
o nek-ljuastih, jeklenih, zlatih in srebernih
okovih, zdravniško predpisani od 25 nč. naprej.

Velikanski izbor daljnogledov

za gledališča, kraje in morje z akromatičmi
lečami, kakor tudi barometrov, termometrov
za meriti vročino človeke ali zraka od 35
nvč. naprej.

Izbor povekševalnih leč

in velikanski izbor modernih lornjet (očala
roceem za ženske) od 1 gld. naprej.

Prodaja na debelo razprodajalcem.
Cene jako ugodne. — Sprejemajo se poprave.

JAKOB BAMBIČ

trgovec z jedilnim blagom

Via Giulia št. 7.

Priporoča svojo zalogo jestvin kolonijalij,
vsakovrstnega olja, nava lnega in najfinejšega.

— Najfineje testenine, po jako nizkih cenah,
ter moke, žita, ovs, otrobi. — Razpošilja na-
ročeno blago tudi na deželo na debelo in
drobno. — Cene razpošilja franko.

Priporoča se pri najsolidnejšem delu in
o zmernih cenah.

Zrebanje nepreklicno
16. januarja 1902.

Loterija za ogrevalne sobe
glavni dobitnik 40.000 kron
vrednosti.

Srečke
po 1 krono.

priporočajo:

Josip Bolaffio, Mandl & Co, Mercurio
Triestino, Ig. Neumann, Henrik Schiff-
mann, Josip Zoldan.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine
slob. in kr glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Gorice, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje
zgrade i pokretne osigura proti požaru i šteti od groma kod
„Croatia“ već načela radi, da novac ne ide v tuđinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cene i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre,
Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponudbe se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatia“ u Puli.

THE MUTUAL

zavarovalna družba za življenje v New-York-u.

Ustanovljena 1842.

Čisto vzajemna.

Splošno premoženje dne 1. januarja 1901.

1.607,625.487.39 kron.

Čisti dobiček v korist zavarovancev leta 1900.

42,873.909 kron.

Cela pokritna svota za vsa v Avstriji zaključena zavaro-
vanja je vložena pri c. kr. ministerijalnemu plačilnemu
uradu na Dunaju.

Glavno ravnateljstvo za Avstrijo

na Dunaju I., Lobkowitzplatz šte. 1.

Odlikovan z dvema zlatimi in bro-
nastimi kolajnam

FRAN HLAVATY

ulica Giulia št. 1/A.

Obuvala po angležkem in francoskem
vzorec izdeluje po meri cenj. damam
in gospodom kakor tudi za otroke. Delo
okusno in trpežno.

Popravljanje starega obuvala.

Važno oznanilo!

Podpisani smatrajo si v dolžnost javiti
slavnemu občinstvu, da so **dalmatinska**
črna, bela, Opolo in **istrska vina**, ki se
prodajajo v njihovi zalogi v Trstu, ulica
delle Legna št. 6 (v dvorišču), analizovana
in stavljen pod **stalno kontrolo zavoda**
za kemično analizovanje, ovlaščenega
od c. kr. avstrijskega ministerstva
za notranje stvari. Zato se stavlja na
vse sode in boteljke kontrolna in garancijska
znemka za pristnost vina. To določbo je
izdalo visoko c. kr. ministerstvo za notranje
stvari radi pregostega kvarjenja vina, ki
stavlja v resno nevarnost ljudstvo.

Kdor si torej vkupi vino v naši zalogi,
je gotov, da se v njem ne nahaja drugih
snovij, nego da je vino čisto in naravno, da
se sme z mirno vestjo dati bolnikom in
in konvalescentom, vsled česar se mora za-
htevati vedno le garancijsko znamko.

Z vsem spoštovanjem

Braća Buj,
Split-Trst.

Ivan Angeli

ulica Canale 5
zraven cerkve sv. Antona novega

je edini tovarnar čopičev vseh
vrst in ščetk, nahajajoč se na
tržaškem trgu ter zamore konku-
rirati z vsakomur.

VELIK IZBOR velikih ščetk od grive ali
korenk tudi malih. Angleške ščetke za čiščenje
obuvala, neprelomljivi ameriški glavniki,
angleške ščetke za zobovje čistiti, specialitete
za parfumovanje angleškega in domačega
izdelka vse po jako znižanih cenah.

KARLO PERTOT

kamnosek

nasproti pokopališču pri Sv. Ani.

Izdeluje iz istrskega in kraškega kamenja vsa-
kovrstne najnavadnejše do najfinejše izdelke.

Priporoča se slavn občinstvu za vsa-
kovrstne napisne plošče in nagrobne spo-
menike.

Sprejema naročbe za stavbiške in druga v to
stroko spadajoča dela.

Vsaka naročba se izvrši točno in
po ugodnih cenah.

Prodajalnica izgotovljenih oblek

„Alla città di Trieste“

trvrke

EDVARD KALASCH

Via Torrente št. 34

nasproti gledališču „Armonia“
s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke
po meri in najugodnejših cenah. V pro-
dajalnici ima tudi zalogo perila za
delavski stan po izv. vredno nizkih cenah.
Izbor najboljših in navadnih suovij.

VELIK IZBOR

izgotovljenih hlač za delavce

kakor tudi blaga za hlače, ki se na-
pravijo po meri.

Konrad Jacopich trgovec z jedilnim

blagom v Trstu,
Piazza Barriera priporoča svojo zalogo jestvin, koloni-
jalij, navadnega in najfinejšega olja, najfinejše te-
stenine, nadalje moke, otrobov, žito, ovs, itd. po jako
nizkih cenah. Razpošilja naročeno blago tudi na de-
želo na debelo in drobno. Ceniki franko.

Operatèr kurjih oces, (Kalistv)

van specialista Giordani, ima svoj ambulatorij
Via Stadion 3. I. ki je odprt od 8 predp. do 6. popo-
ob nedeljah in praznikih do 4. pop. Izvršuje odstra-
nitev kurjih oces in zaraslih nohtov tudi v najbolj
kompliciranih slučajih na poseben način in brez
nikakoršnih bolečin. Cena za operacijo v ambulatoriju
1 krona, na domu 2 kroni.

Anton Breščak v Gorici, Gosposka

ulica št. 14 in ulica
Vetturini ima v zalogi v veliki izbiri pohištvo vseh
slogov za vsak stan od najboljšega izdelka. V
zalogi ima: podobe na platno in šipe, ogledala, žime-
dzaatno, razne tapcarije itd. Daje tudi na obrok.

Pekarna in sladčičarna Jakob

Jellen.
v Trstu, ulica Sette Fontane št. 13. priporoča 3 krat,
na dan svež hruh in velik izbor sladčic. Sprejema v-
pecivo bodisi testo za navaden kruh ali sladčice. Za-
oga moke iz prvih ogerskih mlinov.

Salarini. Ponte della Fabbra št. 2. vogal ul.

Torrente. Podružnica „Alla città di
Londra“ z najfinejšimi izdelki v ulici Poste nove 3.
(Brunerjeva hiša). Zaloga izgotovljenih oblek za
moške in dečke. Velik izbor oblek za moške od g.
6.50 do 24, za dečke od gl. 4. do 12. suknene jope
v velikem izboru od gl. 3. do 8. zimske močne in
podšite jope z ovratnikom od astrahana od gl. 5 —
14, ravno take podšite s kožuvinom po gl. 12. —
Površne suknje v velikem izboru od gl. 18 — 32.
Jopice za dečke v raznih oblikah in barvah, volnene
hlače od gl. 2.50 — 4.50, finejše od gl. 5 — 9.
Velik izbor oblek za otroke in dečke od 3 — 12 let
od gl. 2.50 — 10. Havelki za moške in dečke po
najnižih cenah. Hlače od moleškina (zlojdeva koža)
za delavce izgotovljene v lastni predilnici na roko
v Korminu.

Črtane močne srajce za delavce gl. 1.20. Ve-
lika zaloga snovij za moške obleke na meter ali
tudi za naročbe na obleke, ki se izgotovi v največjo
točnostjo v slučaju potrebe v 24 urah. V podružnici
v ulici Poste nove se sprejemajo izdelovanja obleke
po meri ter se še posebno vdbiva vsake vrste oblek
v raznih risanicah in merah za moške in dečke.

ZALOGA DALMATINSKIH VIN

iz lastnih kletij

in

ISTRSKI TERAN,

ki se toplo priporoča družinam, gosp. krčmar-
jem in restavratejem.

Simeon Pavlinović, ul. Chiozza 11.

Novo tržiško pogrebno podjetje

Piazza della Legna 4.

vsakovrstne pogrebe po
najzmernejših cenah

Podjetje ima v zalogi bogat izbor vencev
in drugih mrtvaških predmetov.

Opozarja se slavn občinstvu, da ne za-
menja našega naslova (Piazza delle Legna št. 4.)
z namišljenimi agenti za pogrebe, ki so bili
že davno odpuščeni od našega podjetja.

IVAN KRŽE

Trst. — Piazza S. Giovanni št. 6. — Trst.

Trgovina s kuhinjsko posodo vsake vrste
iz zemlje, porcelana, železa, kositarja in stekla;
velik izbor pletenin in lesenega blaga. Lesene
pipe iz najboljšega tisovega lesa z gobo al.
druge zbobce.

Proti malokrvnosti, za rekon-
valescente in v obče za vse šibke
osebe kakor tudi blede dekllice
se priporoča

Ravasinijev železnati kinin.

Sestavljen je iz racionalno izbranih
potrebni količin železa in delujočih
prvin kinina.

Steklenice po kron 1-20, 2- in 3-60.

Vdobja se samo v

LEKARNI RAVASINI

v Trstu, Piazza della Stazione št. 3.

Poštne pošiljatve s povzajem.